



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Štěpána Výborného a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **MUDr. Jan V.**, bytem xxx, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, se sídlem Praha 10, Vršovická 65, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2015, č. j.: 2605/500/14, 75472/ENV/14,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a průběh řízení před správním orgánem

Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým Ministerstvo životního prostředí (dále jen „žalovaný“) zamítlo jeho odvolání a potvrdilo rozhodnutí České inspekce životního prostředí (dále jen „správní orgán I. stupně“) ze dne 25. 8. 2014, č. j.: ČIŽP/41/OOL/SR01/1404407.003/14/PJO, kterým správní orgán I. stupně uložil žalobci pokutu ve výši 500 000 Kč za spáchání správního deliktu dle § 4 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ČIŽP“). Podle citovaného rozhodnutí se žalobce dopustil ohrožení životního prostředí v lesích tím, že jako spoluvlastník lesa v období měsíců listopad 2013 až leden 2014 provedl nelegální těžbu mýtní úmyslnou na lesním pozemku parc. č. xxx (por. skupina xxx) na ploše 1,33 ha a na lesním pozemku parc. xxx (por. skupina xxx) na ploše 0,19 ha, vše v k.ú. xxx (okres Benešov), čímž snížil průměrné zakmenění porostu pod zákonnou mez (0,7) na 0,1 – 0,2 plného zakmenění. Tímto jednáním vlastním zaviněním vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů a zároveň porušil § 11 odst. 1, § 31 odst. 4 a § 33 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „lesní zákon“).

II. Obsah žaloby

Žalobce namítá, že správní orgány v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 1 As 15/2007-141) dostatečně nezjistily a neprokázaly následek jednání a příčinnou souvislost mezi jednáním a následkem. Žalobce ve svém vyjádření ze dne 13. 6. 2014 uvedl, že si objednal u místní firmy probírku lesa od stromů napadených kůrovcem a uschlých stromů. Správní orgány obou stupňů naopak tvrdily, že v daném místě byly pokáceny zdravé stromy, aniž by prokázaly příčinnou souvislost mezi pokynem žalobce odborné firmě a kácením zdravých stromů, zejména neprovedly výslech svědka – zástupce firmy, která těžbu prováděla.

Stejně tak správní orgány neprokázaly následek těžby, neboť v odůvodnění rozhodnutí toliko odkázaly na odhad podle platné hospodářské osnovy, aniž vysvětlily, jakou úvahou či výpočtem dospěly k uvedené kubatuře dřeva. Dále v obecné rovině zmínily, že se na daném místě nacházely pařezy, ovšem neuvedly jejich množství, jakému věku a vzrůstu tyto pařezy odpovídaly a jak bylo zjištěno, že se nejednalo o pařezy ze starší těžby. Stejně tak nevysvětlily, jakým výpočtem zjistily z pařezů kubaturu vykáceného dřeva.

Dále správní orgány při uložení pokuty nezohlednily osobní a majetkové poměry žalobce (v rozporu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133), ačkoliv nebylo možné vyloučit, že pokuta bude mít pro žalobce coby starobního důchodce likvidační účinky. Správní orgán I. stupně označil za jednu z přitěžujících okolností tvrzení, že žalobce úmyslně porušil lesní zákon (konkrétně § 11 odst. 1, § 31 odst. 4 a § 33 odst. 3), ovšem Česká inspekce životního prostředí není kompetentním orgánem k projednávání deliktů dle lesního zákona. Pokuta proto byla vyměřena v nesprávné výši, pokud byl správní orgán I. stupně při jejím stanovení veden úvahou o úmyslném porušení lesního zákona. Ostatně z okolností případu je zřejmé, že se žalobce úmyslného deliktního jednání nedopustil.

Za další z přitěžujících okolností správní orgány označily údajný majetkový prospěch žalobce z provedené těžby. Žalobce tvrdí, že za vytěžené dřevo dostal cca pět kubických metrů dřeva naturálně a 15 000 Kč. Otázka majetkového prospěchu přitom během správního řízení nebyla zjišťována, správní orgán I. stupně vyšel toliko z ničím nepodložené domněnky, že „žalobce získal značný majetkový prospěch“. Žalobce nevěděl, že otázka majetkového prospěchu bude právně relevantní, a proto potřebná skutková tvrzení uvedl až ve svém odvolání proti rozhodnutí prvního stupně. Žalovaný je však odbyl tím, že je nepravděpodobné, že by žalobce provedl tak nevýhodný obchod.

Z hlediska stanovení výše pokuty žalobce považuje za relevantní, že příslušné lesní pozemky byly v rozhodné době v podílovém spoluvlastnictví žalobce a další fyzické osoby. Touto otázkou se však správní orgány vůbec nezabývaly. Výše uložené pokuty se také vymyká běžné praxi správního orgánu I. stupně, neboť za obdobné jednání jsou běžně ukládány pokuty ve výši 20 až 50 tisíc Kč.

Žalobce dále namítá, že inspekční šetření byla provedena za jeho nepřítomnosti, takže se nemohl na místě vyjádřit k závěrům inspekčních kontrol, zejména k tvrzení, že se v daném místě údajně nevyskytoval kůrvec, a dále k otázce rozsahu těžby. Tímto postupem byla porušena žalobcova procesní práva, a proto by k důkazním prostředkům získaným při inspekcích nemělo být přihlíženo. Za sporné považuje žalobce rovněž závěry správních orgánů ohledně doby provedení těžby. Žalobce k této otázce nemůže říci nic konkrétního, neboť se na vlastní těžbě nepodílel a neví, kdy probíhala. Zjistit a prokázat dobu provedení

těžby však bylo povinností správních orgánů, které této povinnosti nedostály. Žalobce opětovně poukazuje na skutečnost, že nebyl proveden výslech osoby provádějící těžbu.

Žalobce žádá, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, případně aby pokutu snížil na 50 000 Kč.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve vyjádření k žalobě uvádí, že žalobce uplatnil obdobné námitky již ve svém odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně, proto v podrobnostech odkazuje na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Dále zdůrazňuje, že správní orgány dostatečně prokázaly následek žalobcova protiprávního jednání a detailně popsaly poškození životního prostředí spočívající v proředění lesních porostů a ohrožení zbylých jedinců. Ze spisového materiálu jednoznačně vyplývá, že příčinou popsaného následku byla úmyslná mýtní těžba, k níž došlo na daných pozemcích v období od listopadu 2013 do ledna 2014. Žalovaný považuje za účelové tvrzení, dle něhož si žalobce toliko objednal probírku lesa od suchých stromů a stromů napadených kůrovcem, neboť ze samotného místa těžby (zejména z fotografií založených ve správním spisu) je zřejmé, že se v dané lokalitě stromy napadené kůrovcem ani uschlé stromy nenacházely. Na lesních pozemcích správní orgán I. stupně našel zdravé těžební zbytky (zelené větve a vrcholové části stromů) bez známky napadení kůrovcem, pařezy neměly charakter souší a na místě se nenacházela ani oloupaná kůra s požerky kůrovce. Okolní stromy nevykazovaly známky napadení kůrovcem, přičemž je nemožné, aby kůrovec napadl stromy izolovaně a nerozšířil se do dalších porostů. Dle názoru žalovaného tak byl shromážděn dostatek důkazů o tom, že na daném místě neproběhlo kácení suchých stromů a stromů napadených kůrovcem. Tvrzení žalobce ve vyjádření ze dne 13. 6. 2014, podle něhož si sám stav stromů (napadení kůrovcem) ověřil a objednal jejich vykácení, žalobce naopak usvědčuje, že úmyslně vytvořil podmínky pro působení biotických a abiotických činitelů.

K námitce neprovedení výslechu svědka žalovaný uvádí, že správní orgán I. stupně měl již v době zahájení řízení dostatek podkladů ve smyslu § 50 správního řádu, které náležitě dokládaly skutkové okolnosti, a proto nebylo nutné provádět další dokazování. Žalobce nadto v průběhu správního řízení nenavrhnul výslech konkrétního svědka. Ohledně tvrzeného neprokázání následku žalovaný zdůrazňuje, že se nezakládal výhradně na odhadu množství vytěženého dřeva, jak vyplývá z rozhodnutí správního orgánu I. stupně (viz str. 2 – 5) i napadeného rozhodnutí (viz str. 2 – 3 a 6 – 8). Vzhledem k tomu, že pokácené stromy byly z místa těžby již odstraněny, mohl správní orgán I. stupně zjistit množství vytěženého dřeva pouze na základě odborných úvah a výpočtů. Žalovaný je přesvědčen, že s ohledem na rozsah těžby by byla přesná identifikace konkrétního počtu pařezů nadbytečná a postačilo vycházet z popisu lokality v zápisech a z příložené fotodokumentace.

Žalovaný uvádí, že povinnost zkoumat potencionální likvidační účinek pokuty by měl pouze v případě, že by byla zcela nepřiměřená předpokládaným majetkovým poměrům osoby, které se daná pokuta ukládá. Žalobce v odvolání pouze uvedl, že pokuta je likvidační s ohledem na jeho důchodový věk, ovšem svou tíživou majetkovou situaci ničím nedoložil. Z okolností případu (předpokládaný prodej zdravého vytěženého dřeva) a veřejně dostupných údajů ohledně majetku žalobce lze jednoznačně uzavřít, že uložená pokuta nemůže mít likvidační účinek.

Žalovaný nesouhlasí s názorem, že správní orgán I. stupně nemůže hodnotit dodržování lesního zákona. Uvedené vyplývá z § 2 zákona o ČÍŽP, podle něhož správní orgán

I. stupně dozírá na dodržování právních předpisů týkajících se funkcí lesa jako složky životního prostředí. Skutkové podstaty správních deliktů uvedené v § 4 zákona o ČIŽP jsou odvozeny právě od povinností stanovených lesním zákonem a dalšími předpisy. Přitom není zřejmé, proč žalobce vytýká žalovanému, že neaplikoval § 53 až § 56 lesního zákona, neboť v daném případě se projednával delikt dle § 4 písm. c) zákona o ČIŽP. Žalobcovu jednání je třeba označit za úmyslné, neboť dle svého tvrzení sám stav v lese zkontroloval a následně zadal odborné firmě těžbu zdravého porostu.

Správní orgán I. stupně odvodil předpokládaný majetkový prospěch z nelegální těžby od zásoby uvedené v hospodářské knize a z inspekčních šetření (množství dřeva bylo stanoveno na základě pařezů zbylých po těžbě, průměrné hmotnosti vykácených jedinců spolu s porovnáním s okolními porosty, jako cena pro výpočet byla použita průměrná cena surového dříví v 1. čtvrtletí 2014). Exaktnější metodu za daného stavu nebylo možné provést a nadto předpokládaný majetkový prospěch byl pro dané řízení pouze podpůrnou informací. Žalobce tvrdí, že se ho správní orgány nedotázaly na majetkový prospěch, ovšem již v odvolání uvedl, že z těžby získal pouze palivové dříví a 15 000 Kč v hotovosti. Žalovaný takové tvrzení považuje za účelové s ohledem na rozsah těžby. Taktéž odmítá námitku, dle níž se správní orgány nezabývaly postavením žalobce coby spoluvlastníka, neboť ve výroku rozhodnutí je tato skutečnost uvedena a v dané věci je vedeno sankční řízení i s druhým spoluvlastníkem lesních pozemků.

Správní orgán I. stupně vycházel zejména ze skutečností zjištěných v rámci inspekčních šetření provedených v souladu s § 2 a § 3 zákona o ČIŽP, které proběhly před zahájením správního řízení. Nejednalo se tedy o provedení důkazu ohledáním na místě podle § 54 správního řádu ani o zajištění důkazu dle § 138 správního řádu. Správní orgán I. stupně přizval ke svému šetření nezávislé osoby a z šetření vyhotovil řádný zápis, který byl založen ve správním spise a žalobce byl vyzván, aby se s ním seznámil a vyjádřil se k němu. Žalobce tedy nebyl zkrácen na svých procesních právech.

K otázce vymezení doby protiprávního jednání žalovaný uvádí, že pro potřeby správního trestání postačí takové vymezení skutku, které umožní jeho nezaměnitelnou identifikaci. S ohledem na stav lokality a na technické možnosti, jakými může být mytní těžba realizována, stanovil správní orgán I. stupně dobu deliktního jednání na období listopad 2013 až leden 2014. Tato doba odpovídá obsahu spisové dokumentace a koresponduje i s vyjádřením žalobce ze dne 13. 6. 2014.

Žalovaný nesouhlasí s tvrzením, že v obdobných případech jsou pokuty ukládány v rozsahu 20 000 – 50 000 Kč, neboť tento údaj je nepodložený (v odvolání žalobce uváděl rozsah 5 000 – 20 000 Kč). Správní orgán I. stupně je povinen posuzovat každý případ individuálně s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti a s přihlédnutím ke způsobu spáchání, závažnosti, době trvání a následkům protiprávního jednání. Pokuta rovněž musí představovat citelný zásah do majetkové sféry pachatele. S ohledem na právě řečené se pokuta nejeví jako nepřiměřená a nevymyká se ustálené rozhodovací praxi správního orgánu I. stupně.

Žalovaný žádá, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

Soud o věci rozhodl bez nařízení ústního jednání postupem podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť účastníci takový postup soudu akceptovali.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Válková

Soud dle § 75 s. ř. s. přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Ze správního spisu vyplynuly následující pro věc podstatné skutečnosti:

Dne 20. 2. 2014 provedl správní orgán I. stupně inspekční šetření ve smyslu § 2 a § 3 zákona o ČÍŽP na lesním pozemku parc. č. xxx v k.ú. xxx (por. skupina xxx, lesní hospodářská osnova „LHO“ Vlašim č. 106801 s platností 2011 – 2020), ve vlastnictví žalobce a Jiřího V.. Kromě kontrolního pracovníka se šetření zúčastnili Ing. Ivana Novosadová za příslušný orgán státní správy lesů – Městský úřad Vlašim, odbor životního prostředí, a zástupce odborného lesního hospodáře pan Martin Horký, revírník Lesů České republiky, s. p., LS Kácov. Z provedeného šetření byl dne 14. 3. 2014 vyhotoven zápis č. j. ČÍŽP/41/OOL/1404407.001/14/PJO (dále jen „zápis z inspekčního šetření 1“), podle něhož správní orgán I. stupně zjistil na pozemku parc. č. xxx v k.ú. xxx nelegální mýtní úmyslnou těžbu, která byla provedena v období měsíců listopad 2013 až leden 2014 na ploše 1,33 ha. Mýtní úmyslnou těžbou bylo sníženo průměrné zakmenění celého porostu na 0,1 – 0,2 plného zakmenění, ponechání byli pouze slabší jedinci smrku. Dle zápisu z inspekčního šetření byl těžební zásah tak silný, že zbylí jedinci již netvoří lesní porost a stav po těžbě se dá rovněž kvalifikovat jako holina o velikosti 1,33 ha s ponechanými výstavky. Stabilita lesa byla těžebním zásahem významně narušena, a to rovněž na sousedních pozemcích. Dle inspekčního šetření je zjevné, že se nejednalo o těžbu nahodilou, ale o těžbu mýtní úmyslnou, přičemž pro průkaznost zjištění byla pořízena fotodokumentace, jež tvoří součást spisu. Spoluvlastníci lesa realizovali těžbu bez povolení odborného lesního hospodáře a orgánu státní správy lesů.

Dne 14. 3. 2014 provedl správní orgán I. stupně inspekční šetření dle § 2 a § 3 zákona o ČÍŽP na lesním pozemku parc. xxx v k.ú. xxx (porostní skupina xxx, LHO Vlašim č. 106801 s platností 2011 – 2020) ve vlastnictví žalobce a pana Jiřího V.. Šetření se opět zúčastnili pracovníci příslušného orgánu státní správy lesů a zástupce odborného lesního hospodáře. Během šetření byly zjištěny totožné skutečnosti jako v rámci inspekčního šetření ze dne 20. 2. 2014 s tím rozdílem, že těžba byla provedena na ploše 0,19 ha a velká část ponechaných jedinců smrku byla těžební činností poškozena v bazálních částech kmenů (sedřená kůra). Z inspekčního šetření byl dne 18. 3. 2014 vyhotoven zápis č. j. ČÍŽP/41/OOL/1404407.002/14/PJO (dále jen „zápis z inspekčního šetření 2“).

Správní orgán I. stupně zahájil oznámením ze dne 29. 5. 2014 č. j. ČÍŽP/41/OOL/SR01/1404407.001/14/PJO, se žalobcem jakožto spoluvlastníkem lesa správní řízení ve věci uložení pokuty za správní delikt dle § 4 písm. c) zákona o ČÍŽP. Žalobci bylo rovněž oznámeno, kdy a kde může v souladu s § 38 správního řádu nahlížet do spisu. Současně s oznámením o zahájení správního řízení správní orgán I. stupně zaslal žalobci usnesení č. j. ČÍŽP/41/OOL/SR01/1404407.002/14/PJO, jímž mu stanovil lhůtu 15 dnů od doručení, dokdy může uplatnit své právo vyjádřit se před vydáním rozhodnutí ve věci k podkladům rozhodnutí. Žalobce této možnosti využil a dopisem ze dne 13. 6. 2014 podal vyjádření, dle něhož na daných lesních pozemcích objednal u místní firmy probírku stromů z důvodu jejich napadení kůrovcem a dále z důvodu, že byla řada stromů uschlá. Dle svého vyjádření žalobce stav stromů před provedením těžebních prací osobně zkontroloval a ke dni podání vyjádření, tj. 13. 6. 2014, bylo již těžební místo uklizeno – na mnoha místech zůstal porost tak, jak byl před těžbou, v místech těžby došlo k zalesnění, mimo les bylo vyvezeno

veškeré chrastí, které po těžbě zůstalo, a byly řádně upraveny koleje, které zůstaly po použití techniky.

Dne 25. 8. 2014 uložil správní orgán I. stupně žalobci pokutu ve výši 500 000 Kč za ohrožení životního prostředí v lesích. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce odvolání.

Dne 13. 1. 2015 žalovaný vydal žalobou napadené rozhodnutí, kterým zamítl odvolání žalobce. V odůvodnění dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně při vydání svého rozhodnutí postupoval v souladu s právními předpisy a doložil skutečnosti, které považoval za porušení právních povinností. Shledal, že bylo prokázáno, že žalobce ohrozil životní prostředí v lesích shora vymezeným jednáním a tím vlastním zaviněním vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů. Jeho jednáním tak došlo k naplnění skutkové podstaty správního deliktu dle § 4 písm. c) zákona o ČIŽP. Výši pokuty pak považoval za přiměřenou, kdy shledal, že ji nelze ani považovat za pro žalobce likvidační.

Soud o věci uvážil takto:

Dle § 4 písm. c) zákona o ČIŽP „inspekce uloží pokutu až do výše 5 000 000 Kč právníkům nebo fyzickým osobám, které svým jednáním nebo opomenutím ohrozí nebo poškodí životní prostředí v lesích tím, že vlastním zaviněním vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů“.

Úvodem se soud zabýval otázkou, zda správní orgán I. stupně postupoval při inspekčních šetřeních v souladu se zákonem, neboť v opačném případě by se mohlo jednat o procesní pochybení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s., podle něhož „soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, mohlo-li mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé“.

Jak vyplývá ze správního spisu, správní orgán I. stupně ve dnech 20. 2. 2014 a 14. 3. 2014 provedl na příslušných lesních pozemcích inspekční šetření, o nichž vyhotovil zápis z inspekčního šetření 1 a 2. Přitom postupoval v souladu s § 2 zákona o ČIŽP, podle něhož „inspekce dozírá na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí, právníky a fyzickými osobami“, a podle § 3 odst. 1 téhož zákona, dle něhož „inspekce zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa jako složce životního prostředí, jejich příčiny a osoby zodpovědné za jejich vznik nebo trvání“.

Soud v obecné rovině souhlasí se žalobcem, že uvedené pravomoci správní orgán I. stupně může vykonávat v režimu zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (dále jen „kontrolní řád“), který se coby obecný procesní předpis o kontrole subsidiárně užije při kontrolách prováděných na jednotlivých úsecích veřejné správy (včetně oblasti životního prostředí). Od postupu dle kontrolního řádu je však třeba odlišit postupy, jimiž je zjišťován aktuální stav věci bez součinnosti dotčených osob a jimiž je právě formou inspekčních šetření (případně místních nebo terénních šetření) zjišťován stav lesů či jiné skutečnosti ve volně přístupné krajině. Uvedený postup může být iniciován z důvodu obecného monitoringu dozorového orgánu nebo prověřování konkrétní věci na základě vnějšího podnětu či vlastního poznatku dozorového orgánu. Ve všech těchto případech však platí, že se nejedná o kontrolní činnost ve smyslu kontrolního řádu, ale toliko o zjištění stavu věci, v daném případě stavu lesa jako složky životního prostředí.

K obdobnému závěru dospěl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 10. 5. 2007, č. j. 7 As 19/2006-103, podle něhož „ze zákona o inspekci ani z jiného právního předpisu rovněž nevyplývá, že by obligatorním předpokladem pro zahájení řízení o pokutě podle ustanovení § 4 písm. c) tohoto zákona bylo ukončení státní kontroly a v návaznosti na tom výsledky této kontroly. Státní kontrola proto nemusela být před zahájením sankčního řízení provedena. Proto neobstojí námitky stěžovatele, že se nemohl na kontrolu připravit či podat námitky proti obsahu protokolu. Mnohdy je možné prvotní faktické okolnosti zjistit teprve až na místě samém. Podstatou takového místního šetření není právně kvalifikovat zjištěný skutkový stav. Místní šetření není zaměřeno na posouzení toho, zda došlo či nedošlo k porušení předem zřejmých a kontrolované osobě v protokole o státní kontrole sdělených právních předpisů, ale záznamem toho, co bylo fakticky na místě samém zjištěno. Stěžovatel byl seznámen s tím, jaké úkony správní orgán provádí a rovněž ve věci adekvátně reagoval“.

V řešeném případě je ze správního spisu patrné, že správní orgán I. stupně nepřistoupil k zahájení kontroly ve smyslu kontrolního řádu, ale potřebná skutková zjištění opatřil na základě inspekčních šetření provedených ve dnech 20. 2. 2014 a 14. 3. 2014. Na obě šetření za účelem dodržení potřebné objektivity přizval dvě nezávislé osoby (pracovníci příslušného orgánu státní správy lesů a revírníka Lesů ČR) a pořídil z nich podrobnou fotodokumentaci. Správní orgán I. stupně skutková zjištění shrnul v zápisech z inspekčního šetření 1 a 2, které zaslal žalobci jako přílohu k oznámení o zahájení správního řízení ze dne 29. 5. 2014. S jejich zněním, stejně jako s pořízenou fotodokumentací, se žalobce mohl rovněž seznámit nahlédnutím do správního spisu. Správní orgán I. stupně dále vyzval žalobce, aby se ve lhůtě 15 dnů od doručení oznámení o zahájení správního řízení vyjádřil k podkladům rozhodnutí. Žalobce svého práva využil a dne 13. 6. 2014 zaslal správnímu orgánu k dané věci své vysvětlení. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že žalobce byl seznámen s postupem správního orgánu I. stupně a mohl na něj příslušným způsobem reagovat; jeho procesní práva proto byla zachována.

Dále se soud zabýval otázkou prokázání následku žalobcova jednání a příčinné souvislosti mezi jednáním (pokynem k provedení těžby) a následkem (ohrožením životního prostředí v lesích). Ani tato námitka není důvodná.

Soud v první řadě souhlasí s žalovaným, že ve správním spise bylo dostatečným způsobem zdokumentováno, že na příslušných lesních pozemcích byla provedena úmyslná mýtní těžba a nikoliv těžba nahodilá, při níž by byly pokáceny výhradně stromy napadené kůrovcem a uschlé stromy. Ze zápisů z inspekčních šetření a zejména z fotodokumentace založené ve správním spise vyplývá, že takové stromy se na lesních pozemcích nenacházely. Fotografie pořízené v době inspekčních šetření bez dalšího potvrzují skutečnosti uvedené v zápisech z inspekčního šetření 1 a 2, podle nichž byly na místě nalezeny zdravé těžební zbytky bez známky napadení kůrovcem (zelené větve a vrcholové části stromů), pařezy neměly charakter souší a okolní stromy (nevytěžené i stromy na vedlejších pozemcích) nevykazovaly znaky napadení kůrovcem. Správní orgán I. stupně coby orgán vybavený odbornými znalostmi na str. 4 svého rozhodnutí k tomu dále uvedl, že „kůrovec (lýkožrout smrkový) při silném napadení lesních porostů vytváří tzv. kůrovcová kola, ve kterých napadá všechny jedince v množství cca desítek m³. Při silném napadení kůrovec nikdy nevyhledává pouze jednotlivé stromy. (...) V neposlední řadě je ČIŽP z inspekční činnosti známo, že v roce 2013 byl kůrovec (lýkožrout smrkový) v tzv. základním stavu a nepůsobil v okolních lesních porostech v dané oblasti větší škody“. Soud přitom neshledal žádný důvod, pro který by měl uvedená tvrzení přehodnocovat, kdy ostatně ani žalobce s těmito odbornými závěry nikterak odborně nepolemizoval.

S ohledem na právě řečené má tedy soud za prokázané, že se v řešeném případě jednalo o těžbu úmyslnou: žalovaný svůj závěr opřel o skutková zjištění, jež dostatečně průkazným způsobem zdokumentoval ve správním spise (viz zápisy z inspekčního šetření 1 a 2 a zejména fotodokumentace) a na základě svých odborných znalostí a skutečností jemu známých z inspekční činnosti dospěl k jednoznačnému závěru, že se v příslušné lokalitě v daném období kůrovec nevyskytoval. Žalobce sice během správního řízení i v žalobě namítal opak, ovšem své tvrzení, které je v přímém rozporu s odůvodněným a doloženým závěrem správního orgánu I. stupně, nijak blíže nespecifikoval. Především nevysvětlil, z jakého důvodu se mohlo jednat o těžbu nahodilou, pokud se v okolním porostu kůrovec prokazatelně nenacházel.

Stejně tak má soud za prokázanou příčinnou souvislost mezi žalobcovým jednáním a vzniklým následkem (proředění porostu pod zákonnou mez vede k vytvoření podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů). Žalobce ve svém vyjádření ze dne 13. 6. 2014 výslovně uvedl, že „v závěru roku 2013 jsem byl telefonicky jedním ze sousedů z Horní Lhoty upozorněn, že je třeba provést probírku stromů z důvodu napadení kůrovcem a proto, že byla řada stromů uschlá. Tuto informaci jsem si osobně ověřil na místě a požádal jsem jako vždy předtím místní firmu, aby se prací ujala“. S ohledem na výše řečené soudu nezbylo než se ztotožnit se závěrem žalovaného, že byť byl zdravotní stav příslušných lesních porostů vyhovující a žalobci musela být tato skutečnost známa (žalobci se nepodařilo relevantně prokázat, že by pokácené stromy byly napadeny kůrovcem, naopak z provedeného dokazování vyplynul opak), objednal si u odborné firmy jejich pokácení. Jednalo se tedy o úmyslnou těžbu zdravých jedinců smrku, kterou došlo k proředění lesa pod zákonnou mez ve smyslu § 4 písm. c) zákona o ČIŽP. Tím byly vytvořeny podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů.

Vzhledem k tomu, že stav lesních porostů byl během správního řízení dostatečně prokázán tak, že o něm ve smyslu § 3 správního řádu nebyly důvodné pochybnosti, správní orgán I. stupně neměl povinnost provádět další dokazování (zejména výslech zástupce odborné firmy, která těžbu prováděla), neboť takový postup by byl nadbytečný a v rozporu se zásadou procesní ekonomie.

Neobstojí ani námitka nedostatečně prokázaného následku protiprávního jednání. Z formulace § 4 písm. c) zákona o ČIŽP je zřejmé, že danou skutkovou podstatu lze naplnit nejen poškozením životního prostředí, ale postačí i jeho zaviněné ohrožení. Z výroku rozhodnutí prvního stupně pak vyplývá, že správní orgán uložil žalobci sankci za ohrožení životního prostředí v lesích. Tzv. ohrožovací delikty se vyznačují tím, že k naplnění jejich skutkové podstaty není nutné, aby škodlivý následek skutečně nastal, ale naopak postačuje, pokud tento účinek reálně hrozí. Z toho důvodu tedy není nezbytné následky ohrožení dokazovat, ale postačí je odborně posoudit. Závěr o tom, že došlo k ohrožení životního prostředí, zahrnuje totiž obě fáze – nejdříve je třeba pomocí dokazování zjistit skutkový stav a následně na jeho základě provést odborné posouzení, zda zjištěné skutkové okolnosti skutečně znamenají ohrožení životního prostředí, jinými slovy, zda za zjištěných skutkových okolností skutečně reálně mohlo dojít k poškození životního prostředí (být by k němu nakonec ve výsledku nedošlo), případně k jeho ohrožení vytvořením podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 1 As 15/2007-141).

Oba správní orgány následek protiprávního jednání popsaly jako nevratné vytěžení a silné proředění lesních porostů, jímž byli ohroženi zbylí jedinci převážně slabších dimenzí a byla narušena stabilita lesa. Takto oslabené stromy jsou ohroženy především větrem

a zároveň náchylné k napadení hmyzími škůdci a houbovými patogeny. Správní orgány dále popsaly význam lesa z hlediska jeho environmentálních funkcí, mezi něž se řadí zejména funkce půdoochranné, hydrické, klimatické, rekreační a zdravotní. Zapojené lesní porosty chrání lesní půdu před erozí, zadržují velké množství srážek a mají vliv na kvalitu spodní vody. Lesní porosty pozitivně tlumí teplotní výkyvy a udržují si své mikroklíma, nezanedbatelná je i rekreační funkce (viz v podrobnostech str. 2 a 5 rozhodnutí správního orgánu I. stupně a str. 2 – 3 a 6 – 8 napadeného rozhodnutí). Z uvedených citací je zřejmé, že správní orgány se následkem žalobcova jednání zabývaly a zevrubně popsaly, jaké dopady měla daná těžba na dotčené lesní pozemky. Pro posouzení ohrožení životního prostředí přitom nebylo určující množství vytěženého dřeva, tuto otázku správní orgány vzaly v úvahu pouze při stanovení pokuty, jejíž výši vyměřily mimo jiné s ohledem na množství vytěženého dřeva a předpokládaný zisk (viz níže). Pro naplnění skutkové podstaty § 4 písm. c) zákona o ČIŽP bylo dostačující prokázat protiprávní jednání, jeho následek, příčinnou souvislost a zavinění alespoň ve formě nevědomé nedbalosti. Všechny tyto požadavky správní orgány splnily a soud v jejich postupu neshledal žádné pochybení.

Pouze pro úplnost soud na tomto místě dodává, že v rozhodnutích obou stupňů byla rovněž dostatečně vymezena doba protiprávního jednání. V tomto smyslu lze zejména odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2010, č. j. 1 Afs 58/2009-541, podle něhož předmět řízení (a to včetně časového vymezení skutku) musí být v oznámení o zahájení řízení identifikován dostatečně určitě tak, aby účastníkovi řízení bylo zřejmé, jaké jeho jednání bude posuzováno, a aby bylo zaručeno jeho právo účinně se v daném řízení hájit. Účelem časové identifikace je tedy zejména zajistit, aby měl žalobce možnost vznést během správního řízení účinnou obranu a zároveň aby daný skutek nemohl být zaměněn s jiným protiprávním jednáním.

V řešeném případě správní orgán I. stupně zjistil závadný stav konkrétních lokalit na základě inspekčních šetření a byl konfrontován toliko s následky žalobcova jednání. Z toho důvodu nebylo možné časový úsek protiprávního jednání vymežit s přesností na dny, ale s ohledem na stav lokality (zelené větve a vrcholové části stromů, čerstvé pařezy, piliny, vyjeté koleje od těžké techniky atd.) a na technické možnosti, jakými může být těžba realizována, správní orgán I. stupně určil tuto dobu na období listopad 2013 až leden 2014. Žalovaný dále v napadeném rozhodnutí (viz str. 7) odkázal na dopis státního podniku Lesy České republiky, s. p., LS Kácov, č. j. LCR187000341/2014 ze dne 30. 1. 2014 obsahující seznam vlastníků lesa, na jejichž pozemcích byly zjištěny těžby neohlášené příslušnému odbornému lesnímu hospodáři a orgánu státní správy lesů. V této písemnosti je rovněž uveden pozemek parc. č. xxx v k.ú. xxx ve vlastnictví žalobce. Dané časové vymezení pak taktéž koresponduje s žalobcovým vyjádřením ze dne 13. 6. 2014. S ohledem na výše řečené tedy soud dospěl k závěru, že správní orgán I. stupně období protiprávního jednání vymezil dostatečně určitě, toto časové určení je odůvodněné a zároveň má dostatečnou oporu ve správním spise.

Dále se soud zabýval otázkou výše pokuty. Správní orgány při jejím stanovení vyšly z kritérií uvedených v § 5 odst. 1 zákona o ČIŽP, dle něhož „při určení výše pokuty se přihlíží zejména k závažnosti, způsobu, době trvání a následkům protiprávního jednání“. Správní orgán I. stupně označil žalobcovo jednání za velmi závažné s ohledem na rozsah a silné snížení zakmenění lesních porostů (0,1 – 0,2 plného zakmenění), způsob protiprávního jednání kvalifikoval jako úmyslný těžební zásah, dobu považoval za relativně krátkou, ovšem zásah měl nevratné následky spočívající ve vytěžení, poškození a silném proředění lesních porostů. Za přitěžující okolnost správní orgán I. stupně označil zejména velmi silné proředění lesního porostu a skutečnost, že žalobce úmyslně porušil lesní zákon, čímž získal značný

majetkový prospěch (cca 1 200 000 Kč při těžbě 810 m³ smrkového dříví po odečtení těžebních nákladů a nákladů na dopravu).

Na úvod se soud zaměřil na námitku, dle níž správní orgány nesprávně považovaly za jednu z přitěžujících okolností porušení lesního zákona, ovšem tuto námitku neshledal opodstatněnou.

Jak bylo uvedeno výše, správní orgán I. stupně v souladu s § 2 zákona o ČÍŽP dozírá na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí. Mezi právní předpisy týkající se funkcí lesů bezpochyby patří i lesní zákon a již z toho důvodu je nepochybné, že správní orgán I. stupně disponuje kompetencí posuzovat soulad jednání právnických a fyzických osob právě s ustanoveními lesního zákona. Ostatně skutkové podstaty správních deliktů uvedené v § 4 zákona o ČÍŽP jsou odvozeny právě od povinností stanovených lesním zákonem. K této otázce se nadto vyjádřil Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 25. 11. 2003, č. j. 7 A 82/2002-40, v němž dospěl k jednoznačnému závěru: „ze skutečnosti, že Česká inspekce životního prostředí není orgánem státní správy lesů (§ 47 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., lesního zákona), nelze dovodit, že jí nepřísluší posuzovat, zda provedenou těžbou byl či nebyl porušen lesní zákon, neboť podle § 2 zákona ČNR č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, dozírá Česká inspekce životního prostředí na dodržování ustanovení právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí právnickými a fyzickými osobami“. Není tedy žádných pochyb o tom, že správní orgán I. stupně je orgánem kompetentním k posuzování porušení lesního zákona.

Správní orgány dále při stanovení výše pokuty přihlédly k předpokládanému zisku z protiprávní činnosti, na jejímž základě žalobce získal minimálně 810 m³ smrkového dříví. Žalovaný na str. 8 napadeného rozhodnutí vysvětlil, že při tomto výpočtu vycházel jednak ze zásoby uvedené v hospodářské knize platné lesní hospodářské osnovy (tvořící přílohu 3 správního spisu) a jednak ze skutečností zjištěných během inspekčních šetření (množství dřeva bylo patrné z pařezů zbylých po těžbě, z průměrné hmotnosti vykácených jedinců a také porovnáním s okolními lesními porosty, které jsou stejného věku a charakteru jako lesní porosty žalobce). Soud se proto s ohledem na právě řečené nemohl ztotožnit s námitkou, dle níž správní orgány při určení množství vytěženého dřeva vycházely pouze z hypotetických podkladů a úvah, neboť svůj postup přezkoumatelným způsobem zdůvodnily a rovněž vycházely z podkladů založených ve správním spise. Soud dal rovněž zapravdu žalovanému, že při daném rozsahu těžební činnosti by nebylo účelné identifikovat jednotlivé pařezy (na rozdíl od kácení např. solitérních dřevin rostoucích mimo les), ale stačilo vyjít z popisu lokality v zápisech z inspekčního šetření a z příložené fotodokumentace.

Správní orgány dále srozumitelně popsaly, jakým výpočtem dospěly k výši zisku z protiprávní činnosti. Žalovaný na str. 8 uvedl, že k výpočtu byly použity průměrné ceny surového dříví v 1. čtvrtletí roku 2014 uvedené v časopise Lesnické práce – červenec 2014 nebo na stránkách Českého statistického úřadu. Při výpočtu vyšel ze skutečnosti, že bylo vytěženo minimálně 810 m³ smrkového dříví průměrné kvality, jehož zpeněžení by při ceně cca 1900 Kč/1 m³ přesáhlo částku 1 500 000 Kč. Po odečtení těžebních nákladů by zisk měl činit minimálně 1 200 000 Kč. Rozhodně tedy nelze souhlasit s žalobcem, že žalovaný si při určení majetkového prospěchu počínal spekulativně, neboť svůj výpočet přezkoumatelným způsobem popsal v napadeném rozhodnutí.

Ohledně otázky potencionálního likvidačního účinku soud nejprve odkazuje na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-

133, který ukládá povinnost přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele pouze tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter. Nejvyšší správní soud v tomtéž usnesení dále uvádí, že „*správní orgán vychází při zjišťování osobních a majetkových poměrů z údajů doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení či které si opatří samostatně bez součinnosti s účastníkem řízení. Nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn stanovit je v nezbytném rozsahu odhadem*“. Vzhledem k tomu, že žalobce během správního řízení své majetkové poměry ničím nedoložil (kromě tvrzení o svém důchodovém věku), správní orgány mohly vycházet pouze z údajů získaných během správního řízení. V tomto smyslu vzal žalovaný v úvahu, že uložená pokuta (500 000 Kč) dosahovala pouze cca 40 % čistého zisku z protiprávní činnosti, a dále přihlédl k finančním prostředkům získaným z uskutečněného prodeje lesních pozemků. Na základě těchto údajů pak dospěl ke správnému závěru, že výše pokuty pro žalobce nemohla být likvidační. Na výše uvedeném nemůže nic změnit ani skutečnost, že dané pozemky byly v době těžby v podílovém spoluvlastnictví. Vzhledem k tomu, že v rámci správního trestání se neuplatní institut spolupachatelství, správní orgány vedou s jednotlivými subjekty samostatné řízení. Každá z osob, která svým jednáním naplní skutkovou podstatu správního deliktu, pak odpovídá za své jednání samostatně a je jí uložena pokuta. V řešeném případě je patrné, že i v případě, že by druhému pachateli správního deliktu dle § 4 písm. c) zákona o ČIŽP byla uložena pokuta ve výši 500 000 Kč, celková výše sankce nepřevyší zisk z protiprávní těžby.

Pro srovnání soud odkazuje na případ vedený u zdejšího soudu pod sp. zn. 5 A 130/2012, který se týkal srovnatelných skutkových okolností (v dané věci byla uložena pokuta ve výši 1 750 000 Kč za spáchání správního deliktu dle § 4 písm. c) zákona o ČIŽP, kterého se daná osoba dopustila tím, že v období roku 2009 a do října 2010 uskutečnila postupně a opakovaně těžební zásahy na lesních pozemcích, které vedly k vytvoření rozsáhlých holin a silnému proředění lesních porostů nejméně na 34,08 ha lesa v 11 lesních komplexech). Ve věci sp. zn. 5 A 130/2012 správní orgány dospěly k závěru, že pachatel protiprávní těžbou získal částku přesahující 4 miliony Kč, výše pokuty tedy rovněž dosahovala cca 43 % zisku z protiprávní činnosti.

Závěrem soud případ posoudil z hlediska požadavku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013-46, dle kterého „*rozhoduje-li krajský soud ve správním soudnictví o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, kterým bylo rozhodnuto o vině a trestu za správní delikt v situaci, že zákon, kterého bylo použito, byl po právní moci správního rozhodnutí změněn nebo zrušen, je povinen přihlédnout k zásadě vyjádřené ve větě druhé čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod, podle níž se trestnost činu posoudí a trest ukládá podle právní úpravy, která nabyla účinnosti až poté, kdy byl trestný čin spáchán, je-li to pro pachatele příznivější*“. Vzhledem k tomu, že příslušná právní úprava od spáchání správního deliktu nedoznala žádné změny příznivější pro žalobce, postup dle požadavku Nejvyššího správního soudu se v dané věci neuplatní.

Žalobce se svými námitkami tedy neuspěl; jelikož v řízení o žalobě nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti, městský soud zamítl žalobu jako nedůvodnou.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o žalobě nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 29. 8. 2018

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu